

Земеделски култури

СУБСИДИРА ПРЕДВАРИТЕЛНО СТОПАНСТВО У НАС

Земеделски култури застраховат ЗПАД „ДЗИ - Общо застраховане“, ЗПАД „Алианс България“, ЗД „Витоша“ АД, ЗК „Дженерали България“ АД, ЗД „Евро инс“ АД, ЗАД „Виктория“ и др. компании от общото застраховане

През 2006 г. пазарът по тези застраховки е на обща стойност 6.500 млн. евро. Около 2.500 млн. евро се държат от ЗПАД „ДЗИ - Общо застраховане“. Така компанията запазва тенденцията и днес да държи най-голям пазарен дял в този сегмент (около 40%).

В общия портфейл на ЗД „Витоша“ АД например през 2006 г. дялът на селскостопанското застраховане спрямо приходите от общото застраховане на дружеството е 2,7%, в ЗПАД „ДЗИ - Общо застраховане“ - 4,5%, в ЗК „Дженерали България“ АД 2-2,5 процента, в ЗАД „Виктория“ - 4%.

на фонда правят оглед и регистрират действително засетите площи.

Така в момента са останали само две линии на финансиране през тази пролет - за производство на домати и за производство на пипер.

Последната линия, която ДФ „Земеделие“ отпуска до 20 декември м.г., е за производство на пшеница по 1.50 лв. кредит на декар за минерални торове и субсидия от 2.50 лв. за семена. Стопаните са били задължени

телните програми в ЗПАД „Алианс България“; в ЗПАД „ДЗИ-Общо застраховане“ максималната застрахователна сума е била 9 лв.; и по 8 лв. на декар и по трите целеви финансови линии в ЗК „Дженерали България“ АД и ЗД „Ви-

да застраховат само парите по кредита, но те масово се отказали от кредитите, като по този начин са финансирани само 476 субекта. Така само 24% от заделената кредитна линия от 12 млн. лв. са били усвоени до 15 декември 2006 г. Това се отразява твърде лошо и върху застрахователния пазар.

Застрахователните суми, които се покриваха от ДФ „Земеделие“ до миналата година, бяха твърде ниски

Затова през последните две-три години почти няма застраховки, отговарящи на реалните разходи за отглеждане на определени култури. Всички застраховки се сключваха до сумата на отпускнатите средства от ДФ „Земеделие“, като ставаше дума за суми от порядъка на 8-15 лева на декар.

Например застрахователната сума при пшеницата, която е с най-много субсидии, защото е стратегическа култура, през 2005 г. за всички кредитни линии на фонд „Земеделие“ е била между 2 и 8 лева на декар. По 2 лв. на декар е била застрахователната сума, по която се правели застраховките по задължи-

тоша“ АД минималната сума е 10 лв. на декар, „HDI - Застраховане“ - 9, 50 лв на декар за трите целеви финансови линии.

При доброволното застраховане на пшеницата застрахователните суми в ЗПАД „Алианс България“ са средно по 60 лв. на декар; в ЗПАД „ДЗИ-общо застраховане“ масово застраховките са от порядъка на 10-12 лв. и по рядко на 40-50 лв. на декар, в ЗК „Дженерали България“ АД 50 лв. на декар, ЗД „Витоша“ АД - 60 лв. на декар, в „HDI - Застраховане“ - 30 лв. на декар.

Обикновено застраховки се правят от собственици, арендатори и кооперации с над 400-500 дка обработваема земя, а не от дребните земеделски стопани.

Средните застрахователни суми, които покрива ЗД „Витоша“ АД през 2006 г., са били ниски, но се наблюдава тенденция към покачване, продиктувана от увеличаване дял на трайни насаждения и етерично-маслени култури, отличаващи се с по-голяма себестойност на вложените разходи за отглеждането им.

В ЗАД „Виктория“ през 2006 г. средните застрахователни суми по застраховките, сключени на

доброволен принцип, за основните култури - житни, слънчоглед и царевича, са между 35 и 37 лв./дка, а заедно с полиците в полза на ДФ „Земеделие“ - между 16 и 20 лв./дка. По-високи са средните застрахователни суми при лозята, зеленчуците, техническите и овощните култури - между 170 до 580 лв./дка.

Премиите варират от 3% до 10% от застрахователната сума в зависимост от застрахованата земеделска култура

Най-високи са тарифите по застраховките на зеленчуци, овощки и тютюни, защото са най-рискови.

При пшеницата премиите в процент от застрахователната сума в ЗПАД „ДЗИ-Общо застраховане“ са 5%-7%; в ЗПАД „Алианс България“ тези застраховки заемат 65% от всички премии по земеделските култури и представляват 7% от застрахователната сума, в ЗК „Дженерали България“ АД те са 60% от всички премии по земеделските култури и са около 8%-9% от застрахователната сума

Прилагането на тарифите в ЗД „Витоша“ АД е съобразено с актюерските разчети. За постигане на рентабилно застраховане компанията се ръководи и от условията на средата /релеф, микроклимат/, агротехнически срокове, обезпеченост с мощности за единица площ, степен на компетентност на фермера и т.н.

Застраховането на земеделски култури в последните години е гущо, защото съществуват обективни и субективни фактори

Неблагоприятните за селскостопанското производство климатични условия през последните няколко години са един обективен фактор. Субективните са неизпълнението на агротехнически превантивни мерки за отделните култури, използването на семена от предишната им реколта, а не сортови, и т.н.

Не на последно място селскостопанското производство зависи пряко от пазара. Няма защитни цени за изкупуване на продукцията, когато са лоши климатичните условия. Тогава производителите работят със загуба поради понижаване на средния добив от декар, съответно поради високата себестойност

на продукцията.

Държавата би следвало да осигурява една нормална изкупна цена на произвежданата продукция. Ако хората знаят, че житото се изкупува по 0.22 лв. на кг и ще могат да реализират печалба, макар и минимална, от порядъка на 0.02 лв. те биха застраховали своята продукция, защото ще бъдат заинтересовани. Ако производителите знаят, че ще могат да имат гарантирани изкупни цени в нормални параметри, то те ще вложат средства за целия процес на отглеждане на културите, включително и за застраховане на реколтата. А в момента стопаните са притиснати, от една страна, от ниските изкупни цени, а от друга, от посредниците търговци, които изкупуват за „жълти стотинки“. През миналата година например житото за държавния резерв е било изкупувано едва по 0.18 лв. на килограм.

Според специалистите държавата трябва категорично да застане зад интересите на производителите, като след това изисква спазването на определени норми както от селските стопани, така и от търговците. Това обаче може да стане само ако държавната хазна субсидира предварително земеделското стопанство у нас.

Как е решен проблемът в напредналите държави

В Европа обикновено между 40 и 65 процента от себестойността на произвежданата продукция се субсидира от държавата, а при износ на стоката тази субсидия се покачва.

В някои страни като Япония, Швеция, Канада, САЩ, Мексико, Бразилия и Испания правителствата участват съвместно с частния застрахователен сектор в програми за решаване на проблема с катастрофичните събития. Във Франция например дотациите от държавата достигат до 60% от разходите за производство на земеделските култури. Затова стопаните в тези държави сами се застраховат. В една съседна Гърция например застраховането на земеделските култури е задължително при отпускане на субсидии чрез европейските фондове.

В САЩ има многорискова (по седем риска) застраховка в зависимост от това къде се намира земеделската култура териториално. В Южните щати държавата субсидира до 75% от тази застраховка, а останалите 25 на сто се покриват от фермера.

АНКЕТА СЪС ЗАСТРАХОВАТЕЛИ

След като вече не е задължително застраховането на реколтата при отпускането на субсидия, а от началото на тази година ДФ „Земеделие“ практически изчезна и се превърна в т.нар. „Разплащателна агенция“, която ще усъоява и разпределя европейските фондове, как се отразява това върху застрахователния бизнес?

ПАВЕЛ ПЕТКОВ, директор на Дирекция „Селскостопанско застраховане“ в ЗАД „ВИКТОРИЯ“

Нормално е да настъпи относителен или абсолютен спад в премийните приходи. Делът на постъпленията от линиите за целево кредитиране и субсидиране на ДФ „Земеделие“ достига 15%, а в отделни години - до 20% от общия обем на пазара по застраховката. При отделните

компании въпросните приходи са разпределени неравномерно. При нас например надвишават 25% от общия ни премийен приход. През 2006 г. ние успяхме да компенсирате чрез увеличаване на премиите от доброволните застраховки и дори отбелязахме ръст, но липсата на тези постъпления е факт. Ние се водим от принципа да не сключваме застраховки на всяка цена. Все пак резултатите от застраховката на земеделски култури са твърде непредсказуеми поради доминиращото влияние на обективни фактори - природните стихии. Готови сме да се оттеглим от съревнованието за привличане на конкретен клиент, ако преценим, че цената на застраховката е твърде ниска за поетия риск. Това, което ме радва особено, е, че много от клиентите не търсят непременно най-ниската цена.

Аз лично не съм привърженик на задължителното застраховане за земеделски култури, защото е архаизъм и не знам да го има в напредналите страни. Там се правят много държавни субсидии. В Америка например се прави специална застрахователна програма, в която значителна част от премийния приход се субсидира от правителството. След въвеждането на тази програма застрахованите площи са достигнали до 70 на сто от обработваемата земя. Във Франция съществува субсидия от държавата, когато фермерите сключват застраховки. По този начин те имат стимул да застраховат земеделските култури.

Затова би било добре, ако е възможно, държавата да помогне и у нас на стопаните в дела застраховане.

Д-р ДИМИТЪР ЦОЛОВ, директор „Селскостопанско застраховане“ в ЗПАД „ДЗИ - Общо застраховане“

В нашето дружество се наблюдава повишаване на премиите за миналата година, от което съдя, че има раздвижване на този пазар. Все пак няма значим бум, защото Разплащателната агенция все още не действа на пълни обороти, а в момента провежда разяснителна дейност из страната - служителите ѝ обясняват на селските стопани функциите ѝ и изискванията ѝ, но до конкретни проекти и финансиране не се стига все още. Очертава се тежка година за цялата икономика и в частност за селското стопанство. Ако погледнем данните за целия застрахователен пазар, виждаме един спад с около 200 хил. лв. в сравнение с миналата година. Застрахователният пазар се свива, а това означава, че икономиката не работи.

При нас отпаднаха застраховките от ДФ „Земеделие“, които бяха с много ниски застрахователни суми от порядъка на 2-4 лв. на декар. Това не може да се каже, че е голяма загуба, защото не създаваше обем в премийните приходи - 5%-10% от цялата сума. Основните приходи са от земеделци, които правят индивидуални доброволни застраховки със солидни суми.

При отпускането на субсидиите от Разплащателната сметка с по 20 лв. на декар за житни култури и слънчоглед ще се предвижда и задължителна застраховка.

Пролетните култури, овощки, лозя и зеленчуци ще бъдат без субсидии и затова ще бъде трудно в тази преходна за земеделците ни година. От друга страна няма да има и увеличаване на премийните приходи по застраховките.

Аз съм привърженик на задължителното застраховане на земеделските култури, а не за субсидирането без предназначение, защото не вярвам, че хората ще вложат тези пари в застраховки. Застраховането на селското стопанство трябва отново да бъде задължително. По мое лично мнение трябва да се въведе задължително застраховане за основните рискове: градушка, буря, проливен дъжд и пожар.

(Продължава на стр. 15)